

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2017 r.

L.dz. FZZ IX 026/25/08/2017

*Szanowny Pan
Jarosław Gowin*

**MINISTER NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO**

**OPINIA DO PROJEKTU USTAWY O SIECI BADAWCZEJ: ŁUKASIEWICZ
(POPZEDNIO: USTAWY O NARODOWYM INSTYTUCIE TECHNOLOGICZNYM)
(PROJEKT z DNIA 04.08.2017 r.)**

Przekazując niniejszą opinię Forum Związków Zawodowych do wskazanego powyżej projektu ustawy o sieci badawczej: Łukasiewicz, odnosi się wrażenie, że pomimo powszechnej krytyki rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy o NIT, forsowana jest dalej wizja zawarta w tym projekcie. Zmieniono „szyld”, jednak nie zostały uwzględnione idee i propozycje zawarte w uwagach do projektu o NIT, przekazanych wnioskodawcy przez Forum Związków Zawodowych.

1. W naszej opinii z dnia 15 maja 2017 r. dot. Projektu Ustawy o Narodowym Instytucie Technologicznym wskazywaliśmy na negatywne skutki utraty osobowości prawnej przez istniejące instytuty.

Wyjaśnienie zawarte w Zestawieniu uwag do projektu ustawy o Narodowym Instytucie Technologicznym z dnia 27 czerwca 2017 r. uspokoiło nas stwierdzeniem „NIT nie będzie jednolitą organizacją. Instytuty tworzące NIT zachowają osobowość prawną”.

Zaskoczeniem jest w tym zakresie zapis art. 83. ust.2 pkt 1

„2. W terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy:

- 1) Prezes Centrum Łukasiewicz złoży wniosek o wykreślenie instytutów badawczych, o których mowa w ust. 1, z Krajowego Rejestru Sądowego i wpis instytutów działających w ramach Sieci Badawczej: Łukasiewicz, zwanych dalej „instytutami działającymi w ramach Sieci”, do Krajowego Rejestru Sądowego;”

Zapis taki oznacza utratę osobowości prawnej przez istniejący instytut i powołanie nowej jednostki prawnej. Skutek jest taki jak pisaliśmy w poprzedniej opinii.

W swych obawach nie jesteśmy odosobnieni. Zgłaszane były one również z niektórych ministerstw.

Pozwalamy sobie zacytować uwagę Ministerstwa Rozwoju:

„Istnieje obawa, że w przypadku następcy prawnego takich instytutów jakim będzie NIT zostaną utracone stosowne uprawnienia, autoryzacje i akredytacje co może działać na korzyść zagranicznych, często droższych, konkurentów tych instytutów, a także jak w przypadku notyfikacji może powodować konieczność wystąpienia do Komisji Europejskiej o nadanie nowego numeru w celu utrzymania notyfikacji.”

(Źródło: Zestawienie uwag do projektu ustawy o Narodowym Instytucie Technologicznym z 27 czerwca 2017r. p.3

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12297460/12427979/12427987/dokument295738.pdf>)

Czy musi być wykreślenie instytutów badawczych z KRS? Czy nie można do posiadanych przez instytuty wpisów do Krajowego Rejestru Sądowego wprowadzić uzupełnienia, że dany instytut działa w ramach Sieci, bez zmiany jego nazwy?

W art. 39 p. 1 mamy W przypadku włączenia instytutu do Centrum Łukasiewicz instytut traci osobowość prawną: Brak w projekcie określenia, które instytuty utworzą Centrum.

(Art. 83 ust. 2 pkt 1) – zapis nie jest zrozumiały: w ust 1 nie podano listy instytutów, które włączone zostaną do Centrum; lub dwukrotnie wpisano ust. 2: przy określeniu listy instytutów badawczych i przy określeniu działań Prezesa Centrum.)

Brakuje także analizy i odpowiedzi na pytanie: na rzecz jakiej gospodarki nowy podmiot Centrum Łukasiewicz ma działać? Wydaje się, że autorzy projektu ustawy

nie zdążyli przed napisaniem obecnego projektu ustawy zapoznać się z realiami współpracy instytutów z przemysłem. Ta współpraca ma obecnie miejsce.

W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazuje się na słabość instytutów zajmujących się tematyką społeczną. W projekcie ustawy wymienia się dobrze działające instytuty, współpracujące z przemysłem w zakresie innowacyjnych wyrobów i nowoczesnych technologii.

2. Zaskakująca jest łatwość likwidacji czy przejęcia instytutu. Zgodnie z art. 37 ust 1 zależy to od Prezesa Centrum.

Dotychczas takie decyzje podejmowała Rada Ministrów.

3. Nie zrozumiałe jest upieranie się MNiSW dotyczące odebrania instytutom badawczym statusu jednostki naukowej.

Co z realizacją prac B+R projektach konkursowych, gdzie stawiany jest wymóg, że może je realizować jednostka naukowa minimum kategorii B? W krajowych konkursach można wprowadzić zapis prawny, ale w europejskich nie jest to proste.

W konkursach europejskich jednostki naukowe zazwyczaj otrzymują dotacje w wysokości 100% kosztów kwalifikowanych. Odebranie statusu jednostki naukowej może oznaczać pozbawienie możliwości realizacji tych prac lub wysokość dotacji 70% kosztów kwalifikowanych. Raczej to wpłynie na zmniejszenie udziału instytutów z Sieci w projektach europejskich.

Jednocześnie podkreśla się, że instytuty mają prowadzić działalność naukową.

4. W zakresie art. 36 ust. 2) - powoływanie ekspertów zagranicznych do przeprowadzenia procesu ewaluacji polskiej jednostki wydaje się niecelowe co najmniej z dwu powodów: konieczna jest znajomość polskich realiów do oceny działania Centrum i instytutów, a po drugie – wątpliwa jest potrzeba zaznajamiania ekspertów zagranicznych z polskimi osiągnięciami b+r; nie zdefiniowano kryteriów oceny; Często są to badania wstępne lub zlecane przez przedsiębiorcę z wymogiem zachowania poufności. Większość państw chroni swoje „know-how”.

5. W art. 85 ust. 2 błędna data – powinno być do 31 grudnia 2018 r. (a nie 2017 r.) – ustawa ma wejść 31 marca.

6. W art. 60. ust. 1. – mówi się, że w instytucie istnieją następujące fundusze: statutowy i rezerwowy. Wg ustawy z 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Art. 60 ust.1) – można było tworzyć fundusz badań własnych, z zysku netto za

poprzedni rok obrotowy. Środki te były wykorzystywane na realizację badań rozpoznawczych dla nowych pomysłów i przy pozytywnym wyniku stanowiły podstawę do występowania w konkursach o środki na projekty wdrożeniowe lub sporządzenie oferty dla przemysłu. Wynikiem tych prac były często zgłoszenia wynalazków do Urzędu Patentowego. Jak projektodawcy planują finansować badania rozpoznawcze?

7. Autorzy projektu podkreślają, że dążą do współpracy instytutów z uczelniami – w obecnym stanie prawnym taka współpraca ma miejsce. Natomiast zapis art. 31 ust. 2 pkt 2) – może budzić wątpliwości, jeżeli sprawa ta nie zostanie określona przedtem w umowie między uczelnią a Centrum lub instytutem; wyda się, że pracownicy Centrum i instytutów nie będą chcieli współpracować z uczelniami, jeżeli ta współpraca nie będzie zaliczana do ich dorobku naukowego;
8. **Projekt ustawy nie wskazuje na kryteria finansowania instytutów będących w sieci;** w każdej ścieżce finansowania instytutów kryteria powinny być jawne i przejrzyste.
9. **Projekt przewiduje dużą centralizację, czego przykładem są nadmierne uprawnienia prezesa:**
  - prezes powołuje dyrektora (art. 13). Obecnie dyrektor na kadencje 4 letnią wybierany jest drogą konkursu
  - prezes przyznaje instytutowi środki (art. 35 ust.2) – brak podania ich źródła i zasad przydziału,
  - włączanie instytutów do Sieci itp.
10. **Centrum i sieć ma zatrudniać ok 8 tysięcy pracowników. Sprawy pracownicze potraktowano w projekcie marginesowo. Uwagi zgłaszane w piśmie dotyczącym NIT w większości są aktualne.**

Bardzo ważnym na etapie tworzenia nowych przepisów o charakterze istotnym dla gospodarki jest rozmowa ze środowiskiem, którego zmiany mają dotyczyć. Taka rozmowa wymaga czasu i przede wszystkim wzajemnego zrozumienia i zaufania, że każda ze stron ma dobre intencje. Taka rozmowa jest potrzebna na etapie tworzenia projektu, czyli właśnie teraz.

Ogólnikowe określenie celu powołania Centrum/sieci nie jest przekonujące i podważa zaufanie do wiedzy autorów ustawy o obszarze, którego ustawa ma dotyczyć.

Z poważaniem,

Dorota Gardias
PRZEWODNICZĄCA
FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

